

Input // output

Arbeidsongeschiktheid

In Nederland is in 1993 de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WIA) hervormd, door de toelatingseisen aan te scherpen en uitkeringen voor bepaalde groepen te verlagen. García-Gómez en Gielen concluderen dat de aanscherping van de criteria geleid heeft tot een 2,2 procent hogere kans voor arbeidsongeschikte vrouwen om in de twaalf jaren daarna in het ziekenhuis te geraken, en een 1,4 procent hogere kans om tijdens de zeventien jaren na de hervorming te overlijden. Voor mannen neemt de kans om te overlijden echter juist met 1,2 procent af. De auteurs stellen dat dit veroorzaakt wordt doordat

de toelatingseisen vooral strenger werden voor psychische klachten, waar vrouwen gemiddeld vaker aan leiden dan mannen. Een verlaging van de uitkering met duizend euro leidt voor vrouwen gemiddeld tot een 4,2 procent hogere kans om opgenomen te worden in het ziekenhuis en een 2,6 procent hogere overlijdenskans. De onderzoekers maken gebruik van gegevens over 137.759 Nederlandse arbeidsongeschikten over de periode 1995–2010.

García-Gómez, P. en A.C. Gielen (2014) Health effects of containing moral hazard: evidence from disability insurance reform. *Tinbergen Institute Discussion Paper*, 102.

Werkloosheidsuitkering

Een verkorting van de periode van werkloosheidsuitkeringen zorgt ervoor dat werklozen sneller weer een baan vinden. De gevonden banen zijn gemiddeld echter van lagere kwaliteit, zoals tijdelijke banen met lagere lonen en minder contracturen. Daarom wisselen de voormalige werklozen ook weer sneller van baan. Dit blijkt uit empirisch onderzoek van De Groot en Van der Klaauw met gegevens over meer dan 1,5 miljoen Nederlanders over de periode 1999–2010. De auteurs gebruiken een hervorming van de Nederlandse werkloosheidsverzekering in 2006, die de duur van een werkloosheidsuitkering gemiddeld met drie maanden verkleinde. De auteurs berekenen dat de hervorming heeft geleid tot een daling van de werkloosheidsuitgaven met 56 miljoen euro. Maar tegelijkertijd namen de uitgaven aan bijstandsuitkeringen met negen miljoen euro toe, doordat mensen eerder in de bijstand terecht kwamen, zodat de nettobesparing 47 miljoen euro bedraagt.

Groot, de N. en B. van der Klaauw (2014) The effects of reducing the entitlement period to unemployment insurance benefits. *IZA Discussion Paper*, 8336.

Gedifferentieerd

Op basis van eerder onderzoek bestaat de heersende opvatting dat een CO₂-belasting optimaal is met uniforme tarieven. Boeters concludeert op basis van een nieuw theoretisch model echter juist het tegenovergestelde. Dit komt doordat het model verstoringen, zoals belastingen en marktmacht, beter meeneemt dan eerdere modellen. Het blijkt dat een optimale CO₂-belasting juist sterk gedifferentieerd is, van enerzijds hoge belastingen tot anderzijds subsidies, waarbij het verschil oploopt tot 1700 euro per ton CO₂. De behaalde welvaartswinst is substantieel: 27 procent van de welvaartswinst kan zonder kosten gerealiseerd worden.

Boeters, S. (2014) Optimally differentiated carbon prices for unilateral climate policy. *CPB Discussion Paper*, 283.

Liegen

Liegen mensen meer wanneer andere mensen ook liegen? Het kan immers zo zijn dat mensen de situatie als onrechtvaardig beschouwen wanneer andere mensen liegen, en daarom vanwege wederkerigheid zelf ook liegen om de rechtvaardigheid te herstellen. Doğan en Roggema vinden aan de hand van een laboratoriumexperiment echter geen bewijs voor deze hypothese. In hun experiment moesten deelnemers met zijn tweeën een taak uitvoeren. Daarvoor kregen ze een stukbeloning, of hing de beloning af van de relatieve prestatie ten opzichte van de medespeler. Hierbij was er een variant waarbij slechts één speler kon liegen, en een variant waarbij beide spelers konden liegen. Wanneer liegen wordt gereciprociseerd, zou het dus meer voor moeten komen bij de variant waarbij beide deelnemers kunnen liegen. Dit is echter niet het geval. Bij de stukbeloning wordt wel redelijk veel gelogen, en door vrouwen meer dan door mannen. Bij de relatieve beloning, waarbij liegen dus meer effect zou hebben, wordt juist minder gelogen.

Doğan, G. en R.A. Roggema (2014) Lying to be fair. *Creed Working Paper*.

Scholing

In 2013 gaf 53 procent van alle werknemers aan in de afgelopen twee jaar een cursus of training te hebben gevolgd. Hogeropgeleiden nemen vaker deel aan scholing dan lageropgeleiden, en de kloof tussen deze twee groepen is de afgelopen tien jaar gegroeid. Ook volgen men-

53%

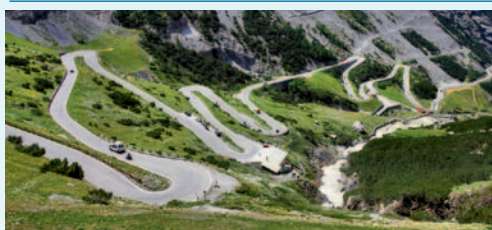
sen met flexibele arbeidscontracten en zzp'ers gemiddeld minder trainingen. De deelname aan scholing door oudere werknemers is de afgelopen jaren toegenomen.

Borghans, L., D. Fouarge, A. de Grip en J. van Thor (2014) *Werken en leren in Nederland*. Maastricht: ROA.

Relatiebankieren

De aanwezigheid in de regio van banken die meer nadruk leggen op relatiebankieren dan op transactiebankieren, heeft een verzachtend effect op de krimp van de kredietverlening aan midden- en kleinbedrijven tijdens een crisis. Dit verzachtende effect is groter in regio's waar de economische achteruitgang ook groter is, en voor kleinere en jongere bedrijven. Dit concluderen Beck *et al.* aan de hand van onderzoek met gegevens van ruim 14.000 bedrijven in de periode 2005–2009 en interviews met de CEO's van 397 banken uit opkomende landen in Oost-Europa. Bij relatiebankieren gaat de bank een langdurige relatie met de kredietontvanger aan, om zo informatie over de kredietwaardigheid te krijgen. Bij transactiebankieren zijn de relaties korter en gebruikt de bank informatie uit andere bronnen.

Beck, T., H. Degryse, R. de Haas en N. van Horen (2014) *When arm's length is too far. Relationship banking over the business cycle. DNB Working Paper*, 431.

Loonontwikkeling

Wat zorgt ervoor dat lonen van werknemers op oudere leeftijd blijven doorstijgen? Deelen en Euwals onderzoeken wat de rol is van de *wage cushion*, ofwel de ruimte tussen de werkelijke lonen en de in cao's afgesproken maximale contractlonen. Hiervoor gebruiken de auteurs gegevens uit 22 Nederlandse industriesectoren over de periode 2006–2010. Het blijkt dat lonen in de publieke sector over het algemeen dicht bij in cao's vastgelegde loonschalen blijven. In de private sector daarentegen stijgen contractlonen regelmatig door tot ver boven vastgelegde loonschalen. Dit komt vaker voor bij oudere werknemers en in zo'n geval ligt de contractloonsstijging vaak ook hoger dan gemiddeld. Het stijgende loonprofiel voor ouderen wordt dus deels door de *wage cushion* in de private sector veroorzaakt.

Deelen, A. en R. Euwals (2014) *Do wages continue increasing at older ages? Evidence on the wage cushion in the Netherlands. CPB Discussion Paper*, 282.

Greenspan

De Amerikaanse centrale bank, de Federal Reserve, was in de periode onder het voorzitterschap van Alan Greenspan redelijk onafhankelijk van de politieke situatie. Zo werd het rentebeleid niet beïnvloed door de vierjarige politieke cyclus van presidentsverkiezingen. Wel was onder een democratische president de *Fed* in deze periode minder inflatieavers dan onder een republikeinse president. Dit concluderen Kuper en Hessel Veurink in empirisch onderzoek met gegevens over de periode 1987–2006, waarin Greenspan voorzitter van de centrale bank was.

Kuper, G.H. en J.H. Hessel Veurink (2014) *Central bank independence and political pressure in the Greenspan era. SOM Research Report*, 020.

Baankeuze

Jonge afgestudeerden die meer risicozoekend zijn dan gemiddeld, kiezen vaker banen met een hoog inkomensrisico of een lage werkzekerheidsgarantie. Afgestudeerden die geduldiger zijn, kiezen vaker een baan met een steil loonprofiel, waarbij ze in het begin van hun carrière relatief weinig verdienen maar in de toekomst meer kunnen krijgen. Wanneer afgestudeerden in een baan terecht komen die niet in lijn is met hun risicopreferenties, wisselen ze van baan. Deze theoretische voorspellingen zijn empirisch bewezen door Fouarge *et al.* Hiervoor gebruiken de onderzoekers gegevens over de risicopreferenties van 4584 afgestudeerden.

Fouarge, D., B. Kriechel en T. Dohmen (2014) *Occupational sorting of school graduates: the role of economic preferences. IZA Discussion Paper*, 8355.

Grondstoffenwinning

Okullo *et al.* onderzoeken aan de hand van een nieuw theoretisch model hoe geografische beperkingen van invloed zijn op de exploitatie van grondstoffen, zoals olie. Doordat producenten door geografische beperkingen zijn gebonden aan maximale productieniveaus, verandert het optimale patroon van de exploitatie over de tijd. Hierdoor valt de piek in de productie eerder, en neemt de exploitatie langzaam over een langere periode af. Wanneer het model op empirische gegevens wordt toegepast, blijkt dat, waar standaardmodellen voorspellen dat de olieproductie van Saudi-Arabië vanaf 2035 zal afnemen, het nieuwe model voorspelt dat dit reeds vanaf 2015 het geval kan zijn. De productie gaat dan wel langer door op een laag niveau.

Okullo, S., F. Reynès en M.W. Hofkes (2014) *Modeling peak oil and the geological constraints on oil production. CentER Discussion Paper*, 036.

Pensioensparen

De pensioenvervangingswaarde is de ratio van het inkomen na, en het inkomen voor pensionering. Wanneer deze lager is, zodat het inkomen na pensionering lager is dan daarvoor, kan worden verwacht dat mensen tijdens hun werkzame leven meer sparen om dit gespaarde vermogen na hun pensioenering te kunnen gebruiken als aanvulling op het gedaalde inkomen. De spaarquote van huishoudens is dan stijgend bij een dalende pensioenvervangingswaarde. Zandberg vindt aan de hand van onderzoek met gegevens over 1204 ouderen in de VS over de periode 1992–2010 echter geen empirisch bewijs voor deze hypothese. Wel is de vermogensgroei voor pensionering bij huishoudens met de hoogste pensioenvervangingswaardes erg klein. Daarnaast zijn er weinig huishoudens waarvan het vermogen na de pensionering afneemt, en blijven sommige huishoudens zelfs sparen na hun pensionering.

Zandberg, E. (2014) *Retirement replacement rates and saving behavior. Netspar Discussion Paper*, 032.

Vacatures

Het aantal openstaande vacatures is in juni 2014 ten opzichte van een jaar eerder met zestien procent toegenomen, van 97.000 tot 113.000. De grootste toename van het aantal vacatures was in commerciële dienstverlening, waar het aantal met 11.000 groeide tot ruim 70.000. De

16%

banengroei lijkt zich niet te beperken tot enkele onderdelen: in alle sectoren waren er aan het einde van het tweede kwartaal meer vacatures dan een jaar eerder.

CBS (2014) *Banen en vacatures naar bedrijfstak: grootste banen- krimp in de zorg. Webartikel*, 14 augustus.